

Μία ιστορική Ψυχιατρική αντιπαράθεση / Μετάφραση - 6^ο Κεφάλαιο: «Περί της θεραπείας, των συμπτωμάτων και συνεπειών της τρέλας. Και ορισμένες παρατηρήσεις επί του συνόλου» (σελ. 53-60) του John Monro, M.D. Από το βιβλίο «Remarks on Dr Battie's Treatise on Madness» («Παρατηρήσεις πάνω στην 'Πραγματεία για την Τρέλα' του Dr Battie»), London, John Clarke, 1758.

*Ο John Monro (1716 - 1791) ήταν Άγγλος γιατρός στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο **Bethlem** του Λονδίνου. Εκείνη την εποχή ο Battie εργαζόταν ως γιατρός στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο St Luke και με την «Πραγματεία για την Τρέλα»¹ ήθελε να δώσει άλλες θεραπευτικές προσεγγίσεις για την Τρέλα, διαφορετικές δηλαδή από τις έως τότε κυρίαρχες τάσεις των άλλων ασύλων. Ο Monro έσπευσε άμεσα να απαντήσει σε αυτή την 'κριτική'. Μάλιστα, κάθε κεφάλαιο του παρόντος βιβλίου συνιστά απάντηση σε αντίστοιχο κεφάλαιο του υπό συζήτηση βιβλίου. Ο Monro λοιπόν απαντά διαφοροποιώντας την θέση του με επιχειρήματα. Η απάντηση έτσι του Monro στο κείμενο του Battie για την Τρέλα συνιστά μια ιστορική ψυχιατρική αντιπαράθεση, η ανάγνωση της οποίας μας κατατοπίζει για τα θέματα συζήτησης στον χώρο της ψυχικής υγείας την εποχή του 18^{ου} αιώνα. Άλλωστε, γι' αυτό είναι άξια ανάγνωσης και τα δύο βιβλία, ακριβώς γιατί ένας διάλογος με επιχειρήματα είναι διαχρονικά παραγωγικός νέων σκέψεων συμβάλλοντας έτσι στην εξέλιξη αυτής της επιστήμης.*

Ας σημειωθεί ότι, τα κείμενα δεν συνιστούν ούτε ιατρικές οδηγίες ούτε βεβαίως ενδείκνυνται όσα περιγράφονται για εφαρμογή αλλά αφορούν οδηγίες και συνταγές των προηγούμενων αιώνων.

Λίγα σχόλια για το παρόν κείμενο: Το παρόν κεφάλαιο είναι το τελευταίο του βιβλίου. Ο Monro συνεχίζει τις παρατηρήσεις του για την Πραγματεία του Battie και σημειώνει τις ελλειπείς σημειώσεις του Battie σχετικά με τα συμπτώματα της τρέλας. Επιπλέον, διαφωνεί με τις οδηγίες θεραπείας του Battie καταγράφοντας την δική του θέση.

Συνοψίζοντας τον σχολιασμό μας σε αυτή την ψυχιατρική «διαμάχη» του παρελθόντος, θα έλεγα ότι το σημαντικό ήταν η ίδια η διαφωνία, αυτός ο έμμεσος διάλογος που οδηγεί μπροστά την μελέτη των ψυχικών διαταραχών.

Μετάφραση - Επιμέλεια – Σχολιασμός κειμένου: Ελένη Κουμίδη

Πηγή: <https://books.google.com>

«Περί της θεραπείας, των συμπτωμάτων και συνεπειών της τρέλας. Και ορισμένες παρατηρήσεις επί του συνόλου»

Η θεραπεία της τρέλας, όπως και όλων των άλλων διαταραχών, συνίσταται, I. στην² άρση ή στην διόρθωση των αιτιών της· αυτό έχει ήδη αναφερθεί στο προηγούμενο κεφάλαιο· απομένει

¹ Σημείωμα του Μεταφραστή: Μπορείτε να αναγνώσετε την «Πραγματεία για την Τρέλα» του William Battie μεταφρασμένη σε κεφάλαια στο site: www.elenikoumidi.gr

² Σελ. 88 (Σ.τ.Σ.).

τώρα να εξετασθεί η δεύτερη και η τρίτη πρόθεση θεραπείας, που είναι³ II. η άρση ή η διόρθωση των συμπτωμάτων, και III. η πρόληψη, η άρση ή η διόρθωση των νοσηρών συνεπειών της.

Εδώ περίμενα να συναντήσω με κάθε λεπτομέρεια τα συμπτώματα και τις νοσηρές επιπτώσεις αυτής της διαταραχής· όμως, προς μεγάλη μου έκπληξη, στις επόμενες παραγράφους λέγεται ότι δεν υπάρχουν αρνητικά συμπτώματα ή νοσηρές επιπτώσεις, που⁴ να έχουν απαραίτητως στην πραγματικότητα οποιαδήποτε σχέση με την ίδια την τρέλα.

Επομένως, χωρίς να το χειροτερεύει, δεν μαθαίνουμε τίποτα περισσότερο από αυτές τις κατευθύνσεις, παρά μόνο ότι η τρέλα είναι τρέλα, την οποία θα πρέπει να θεραπεύσουμε μέσω άρσης ή διόρθωσης των αιτιών της, αν και δεν μπορούμε να τις αντιληφθούμε· μέσω άρσης ή διόρθωσης των συμπτωμάτων, αν και δεν έχει κανένα· και μέσω πρόληψης, άρσης ή διόρθωσης των νοσηρών επιπτώσεών της, αν και δεν ακολουθείται από καμία που να ανήκει στην πραγματικότητα.

Το ιατρικό μέρος αυτής της παρουσίασης είναι εξίσου σαφές και βελτιωμένο· στην μία σελίδα έχουμε την χαρά να δούμε ότι⁵ η επακόλουθη τρέλα είναι διαχειρίσιμη από την ανθρώπινη τέχνη· σε άλλη, είμαστε στη δυσάρεστη θέση να δούμε ότι, τα χαρακτηριστικά που διαχωρίζουν την πρωτογενή τρέλα από αυτήν,⁶ δεν είναι πάντα τόσο ξεκάθαρα και καθορισμένα ώστε να μην αφήνουν περιθώρια για λάθη.⁷ Σε αυτή την αμφίβολη κατάσταση, θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί στην προσπάθεια να βρούμε μια θεραπεία με τον φόβο να μην κάνουμε κακό εκεί που δεν είναι στις δυνατότητές μας να κάνουμε καλό· αν και σε άλλο σημείο αυτής της εργασίας, μας συμβουλεύει να θέσουμε σε εφαρμογή διάφορες μεθόδους σε περιπτώσεις⁸ σχεδόν πάντα πέραν μιας δυνατής λογικής ή ειδικής ανακούφισης, ότι τίποτα δεν έχει μείνει αδοκίμαστο.

⁹ Έχουμε διδαχθεί ως γιατροί ένα πολύ χρήσιμο μάθημα, για το οποίο κανένας δεν αμφέβαλε· ότι παρόλο που η τρέλα συχνά θεωρείται ως ένα είδος διαταραχής, εντούτοις, όταν εξεταστεί διεξοδικά, φανερώνεται τόση ποικιλία σχετικά με τα αίτια και τις περιστάσεις της όση σε οποιαδήποτε ασθένεια.

Επίσης, διδασκόμαστε ότι¹⁰ όπως και οι περισσότερες άλλες νοσηρές περιπτώσεις, απορρίπτει όλες τις γενικές μεθόδους και εάν αυτές οι μέθοδοι που εξηγούνται π.χ.¹¹ αποκαλούνται γενικές μέθοδοι και εφαρμόζονται χωρίς κρίση ή σύνεση, η κοινή λογική θα ενωθεί για ακόμη μια φορά με την τρέλα και εξίσου θα τις απορρίψει.

Ποιος άνθρωπος έχει ποτέ σκεφτεί¹² την αιμορραγία ως μία συνεχή και διαρκή θεραπεία της τρέλας;¹³ Ποιος έχει στηριχθεί στα μεταλλικά νερά ως κύρια ή μοναδική θεραπεία;

¹⁴ Ο μαύρος ελλέβορος είτε αφορά το ίδιο φάρμακο που σύστηναν οι αρχαίοι είτε όχι, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για καλό σκοπό, αν και δεν είναι ειδικό: όμως, είναι απαραίτητο οι γιατροί να

³ Ο.π. (Σ.τ.Σ.).

⁴ Ο.π. (Σ.τ.Σ.).

⁵ Σελ. 72 (Σ.τ.Σ.).

⁶ Σελ. 97 (Σ.τ.Σ.).

⁷ Σελ. 98 (Σ.τ.Σ.).

⁸ Σελ. 92 (Σ.τ.Σ.).

⁹ Σελ. 93, 94 (Σ.τ.Σ.).

¹⁰ Σελ. 94 (Σ.τ.Σ.).

¹¹ Σελ. 94, αιμορραγία, φουσκάλες, καυστικά, σκληρά καθαρτικά, κόμμεα και ασαφετίδας αντιστερικά, όπιο, μεταλλικά νερά, κρύο μπάνιο και εμετοί (Σ.τ.Σ.).

¹² Ο.π. (Σ.τ.Σ.).

¹³ Σελ. 96 (Σ.τ.Σ.).

¹⁴ Σελ. 95 (Σ.τ.Σ.).

προσέχουν να μην δίνουν διεγερτικά φάρμακα¹⁵ στην τρέλα που συνοδεύεται από υψηλό πυρετό; ¹⁶ σε μια πληθωρική χρήση του σώματος ή που ακολουθεί μια φλεγμονώδη απόφραξη στον εγκέφαλο; Μπορούν να πουν ότι¹⁷ το όπιο δεν είναι πιο ειδικό για αυτή την διαταραχή απ' ό,τι είναι για την ευλογιά; ή μήπως δεν μπορούμε να υποθέσουμε ότι έχουν επαρκή κρίση και γνώση για να ανακαλύψουν αυτά τα σοβαρά ζητήματα χωρίς να κατευθύνονται εκεί;

Εξέφρασα διαφορετική γνώμη από αυτόν τον κύριο στην αρχή αυτών των παρατηρήσεων και έχω ακόμη λιγότερους λόγους να συμφωνήσω μαζί του τώρα που οδεύω προς το τέλος, ειδικά στα τελευταία του συμπεράσματα.

¹⁸ I. *Αν η εποχή του χρόνου είναι στην επιλογή του Γιατρού, προτιμήστε την Άνοιξη ή το Φθινόπωρο, καθώς δεν έχουν ακραίο κρύο ή ζέστη.*

Αυτή είναι μια υποτιθέμενη περίπτωση που δεν μπορεί να υπάρξει ποτέ· η εποχή του χρόνου δεν έγκειται στην επιλογή του γιατρού· είναι χρέος του να χρησιμεύσει ως γιατρός για την θεραπεία του ασθενή του μόλις καλεστεί, χωρίς να αφήνει την διαταραχή να κερδίζει έδαφος με το να περιμένει και να εύχεται για καλύτερο καιρό· το ότι η επιτυχία της θεραπείας σε τέτοιου είδους περιπτώσεις δεν εξαρτάται από τον καιρό του έτους κατά το οποίο εφαρμόζεται, φανερώνεται σε πρόσφατη περίπτωση: δεν θυμάμαι ποτέ άλλη χρονιά τόσοι πολλοί ασθενείς να έχουν πάρει εξιτήριο από το Νοσοκομείο *Bethlem* όσοι φέτος, παρόλο που η άνοιξη ήταν κρύα και το καλοκαίρι ζεστό σε υπερβολικό βαθμό.

¹⁹ II. *Να μην επιμένετε στη χρήση εμετών και εκκαθαρίσεις σε οποιαδήποτε περίοδο για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα των έξι ή οκτώ εβδομάδων.*

Αυτή είναι μια ακατάλληλη οδηγία και αν ακολουθηθεί αυστηρά θα καθυστερήσει την θεραπεία. Όταν οι εκκενώσεις δεν γίνονται πάνω από τις δυνάμεις του ασθενούς, ούτε γίνονται πολύ γρήγορα, η υγεία του σώματός του θα βελτιωθεί εμφανώς συνεχίζοντάς τις πέρα από τον αβάσιμο και χιμαιρικό περιορισμό των οκτώ εβδομάδων.

Όσο σκέφτομαι με επιφύλαξη το δεύτερο συμπέρασμα, δεν μπορώ να μην σκέφτομαι το τρίτο ως ασήμαντο.

²⁰ III. *Ακόμη και κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου (έξι ή οκτώ εβδομάδες) να κάνετε μία παύση κάθε δεύτερη ή τουλάχιστον κάθε τρίτη εβδομάδα από όλα τα φάρμακα εκτός από τα κόμμεα, τα ουδέτερα άλατα ή τα ήπια διαλύματα.*

Το νόημα αυτών των δύο παραγράφων μαζί οδηγεί στο εξής· δεν βάζεις τον ασθενή σε διαδικασία εμετών και εκκαθαρίσεων για πάνω από οκτώ εβδομάδες την ίδια περίοδο· και ακόμη κατά την διάρκεια αυτής της περιόδου θα πρέπει να σταματήσεις τους εμετούς σε τουλάχιστον κάθε τρίτη ή κάθε άλλη εβδομάδα· αυτές είναι αντιφάσεις που κανένας παρά μόνο ο συγγραφέας μας μπορεί να συνταιριάξει.

²¹ IV. *Μόλις ο ασθενής έρθει εμφανώς σε κατάσταση λογικής, να σταματήσετε εντελώς αυτές και όλες τις άλλες ΒΙΑΙΕΣ ΜΕΘΟΔΟΥΣ.*

Δεν μπορώ να αντιληφθώ τι μπορεί να σημαίνει άλλες βίαιες μέθοδοι· αλλά προκειμένου να προληφθεί μια υποτροπή, είμαι πεπεισμένος ότι υπάρχει ανάγκη να συνεχιστεί σε κάποιο βαθμό η αγωγή, ακόμη κι αν η θεραπεία έχει ολοκληρωθεί· και θα ενισχύσω ό,τι έχω προαναφέρει με τα λόγια του *Dr. Mead* όταν κλείνει την παρουσίασή του για αυτήν την διαταραχή.

¹⁵ Ο.π. (Σ.τ.Σ.).

¹⁶ Ο.π. (Σ.τ.Σ.).

¹⁷ Ο.π. (Σ.τ.Σ.).

¹⁸ Σελ. 99 (Σ.τ.Σ.).

¹⁹ Ο.π. (Σ.τ.Σ.).

²⁰ Σελ. 99 (Σ.τ.Σ.).

²¹ Ο.π. (Σ.τ.Σ.).

«²² Δεν υπάρχει ασθένεια στην οποία ο κίνδυνος υποτροπής είναι μεγαλύτερος· γι' αυτό, οτιδήποτε έχει προταθεί για θεραπεία, είτε αφορά τα φάρμακα, την διατροφή ή τον τρόπο ζωής, θα πρέπει να επαναλαμβάνεται για σημαντικό χρόνο σε τακτά χρονικά διαστήματα, ακόμη και αφότου ο ασθενής έχει αναρρώσει».

Αν ο Dr. Mead ήταν περισσότερο γνώστης αυτής της πάθησης, θα είχαμε μεγαλύτερη πρόοδο· αλλά όσο σύντομες κι αν είναι οι παρατηρήσεις του, ενέχουν μια πολύ αληθινή και αξιοπερίεργη παρατήρηση, την οποία δεν θυμάμαι να έχω δει σε κανέναν άλλο συγγραφέα· «ότι κάποιες επικίνδυνες διαταραχές έχουν 'ξαφνικά εξαφανισθεί με το ξεκίνημα της 'τρέλας'».

Σε αυτό θα προσθέσω μια άλλη παρατήρηση, την οποία χρωστάμε στον γιατρό του *Bethlem*· ότι ένας διαλείποντας πυρετός που έρχεται σε μία τρέλα μακράς διάρκειας, η ανακούφιση από αυτόν φέρει και την θεραπεία της τρέλας· έχω δει εγώ ο ίδιος δύο περιπτώσεις και μία από αυτές σε έναν άνδρα που ήταν βαριά άρρωστος για τρία χρόνια.

Οι μοναδικές απαραίτητες προφυλάξεις για όσους δεν είναι εξοικειωμένοι με αυτή την πάθηση είναι· να μην γίνονται πολύ βιαστικά οι εκκενώσεις, ούτε να γίνονται πέραν της αντοχής και της ιδιοσυγκρασίας του ασθενούς· να μην χάσουν ποτέ την κατάλληλη εξουσία που έχουν πάνω του, την οποία θα βρίσκουν πάντα απαραίτητη για τη διαχείρισή του· να μην τους επιβάλλεται με τα πονηρά του τεχνάσματα· ούτε να τον αφήνουν πολύ νωρίς ως ανίατο. Όσον αφορά τα φάρμακα, δεν μπορούν να υπάρξουν ειδικές κατευθύνσεις· όλα όσα είναι κατάλληλα για άλλες διαταραχές θα χρησιμεύσουν σε αυτήν, όταν εφαρμοσθούν με ορθή κρίση.

Προτού ολοκληρώσω, είναι αδύνατο να μην σημειώσω ένα πράγμα, που μου φάνηκε ασυνήθιστο μελετώντας αυτή την εργασία· το ότι από τα πολλά *συμπτώματα*, τα οποία σίγουρα και σταθερά συνοδεύουν αυτή την διαταραχή, ο συγγραφέας δεν σκέφτηκε ορθά να δώσει την παραμικρή παρατήρηση για κανένα από αυτά. Πράγματι, λέγεται ότι, θα πρέπει να αρθούν, όχι όμως όσα απαριθμούνται, γίνονται²³ *πρωτογενείς διαταραχές* ή *τα αποτελέσματα των διαταραχών* και δεν λέγεται κάτι άλλο. Αυτό φαίνεται να είναι τόσο μοναδικό και παράξενο είδος που θα σκεφτόμουν ότι κάθε συνετός συγγραφέας θα έπρεπε να προσπαθήσει να το αποφύγει· ιδίως όμως, στην θεραπεία σωματικών θεμάτων, θα πέφτουν διαρκώς σε λάθη σχετικά με την ασθένεια, εάν δεν δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στα συμπτώματα· το οποίο συνέβη στο προηγούμενο από το δικό μας βιβλίο, όπου ο συγγραφέας λέει ότι, ο Dover είχε την καλή τύχη να θεραπεύσει τον²⁴ *Calenture*²⁵ θεωρώντας τον *εσφαλμένα ως πανούκλα*· τι βάση έχει για να το πει αυτό, κανένας δεν μπορεί να φανταστεί· εάν πιστεύουμε στην παρουσίαση του Dover, δεν υπάρχει αμφιβολία για την διαταραχή· τα αριθμημένα συμπτώματα, που είναι πολλά, είναι σίγουρα λοιμώδη και συγχρόνως δεν υπάρχει κάποιο ιδιόμορφο στον *Calenture*.

Έχοντας ολοκληρώσει τις παρατηρήσεις, που έδωσα σε αυτή την ασυνήθιστη παρουσίαση, θα πρέπει να αφεθεί στην αμεροληψία του κοινού η ερμηνευτική σύγκριση μεταξύ της Πραγματείας και των Παρατηρήσεων.

Εάν ο Dr. Battie²⁶ *αποτύγγανε στο εγχείρημά του*, δεν μπορώ να σκεφτώ ότι ο συνετός αναγνώστης θα *έστρεφε ΔΙΑ ΤΟΥΤΟΥ τις σκέψεις του στο ίδιο θέμα*.

²² *Monita medica* μεταφρασμένο από *Stack*. Σελ. 101 (Σ.τ.Σ.).

²³ Σελ. 89 (Σ.τ.Σ.).

²⁴ Σελ. 47 (Σ.τ.Σ.).

²⁵ *Calenture*: πυρετός που συναντάται σε ανθρώπους σε τροπικά κλίματα (Σ.τ.Μ.).

²⁶ Σελ. 3 (Σ.τ.Σ.).

